

12.06.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: VN/1985/2020-OKM-1

Tampereen yliopiston lausunto, luonnos hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Tampereen yliopistolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Tampereen yliopisto kiittää lausuntopyyntöä ja toteaa, että esityksessä esiin nostetut teemat, kuten koulupudokkuuden vähentäminen, toisen asteen koulutuksen saavutettavuuden ja kattavuuden lisääminen ja vähävaraisten perheiden aseman parantaminen ovat hyviä ja toivottavia tavoitteita. Huoltajan valvontavastuun ulottaminen oppivelvollisuuslain mukaan 18 ikävuoteen saakka on positiivinen laajennos.

Esityksen pohjalta avoimeksi jääviä kysymyksiä tai tarkennusta vaativia asioita:

- Opintoihin hakeutuminen perusasteelta toiselle asteelle jää avoimeksi:
 - o Onko yhteishakuun tulossa muutoksia valintaperusteisiin tai koulutuksen järjestäjän aloituspaikkojen lukumäärän määräysoikeuteen? Edelleen vapaa hakeutuminen vai rakennettaanko perusastetta vastaavasti opiskelijaksi jotta joku alueellisesti?
 - o Oppivelvolliselle voitaisiin myös uuden oppivelvollisuuslain nojalla osoittaa opiskelupaikka, voidaanko tässä ylittää koulutuksen järjestäjän määrittämä aloituspaikkojen määrä ja millä perusteella opiskelupaikka osoitettaessa valitaan?
- Millaiset tukitoimet rakennetaan oppivelvollisuuden päätyttyä (18 vuotta täyttäneet) opintonsa keskeyttävälle nuorelle? Ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto on harvalla valmis vielä oppivelvollisuuden päättyessä.
- Täysi maksuttomuus sen kalenterivuoden loppuun asti, kun opiskelija täyttää 20 vuotta vaatii selventämistä ja lisäpohdintaa.
 - o Aiotaanko samalla rajoittaa opiskelijan oikeutta suorittaa lukiossa opintojaksoja yli vaaditun 75 kurssin/ 150 opintopisteen?
 - o Miten maksuttomuuden laajenemisessa huomioidaan erilaiset painotuslinjat ja valtakunnalliset erityistehtävät?
 - o Lukiot tarjoavat nykyisellään useita koulukohtaisia syventäviä ja soveltavia kursseja, jotka motivoivat ja syventävät oppiaineiden hallintaa

12.06.2020

tietyssä oppimäärässä. Täyden maksuttomuuden vaade uhkaa karsia tätä mielekästä ja lukioita profiloivaa kurssitarjontaa pois.

o Maksuttomuus ei saa johtaa nykylukion toiminnan heikentämiseen, mm. kasvaviin ryhmäkokoihin (jotka ovat nyt jo parhaimmillaan 35-40 opiskelijaa), säästöihin oppimateriaalin tai tietokoneen valinnassa. Oppimateriaalin tulee edelleen olla laadukasta, pedagogisesti mietittyä ja suunniteltua, opetussuunnitelmaan perustuvaa ja ajanmukaista. Koska ylioppilastutkinnon kokeet suoritetaan kokonaisuudessaan tietokonetta käyttäen, kokelas tarvitsee toimivan, luotettavan ja riittävän suorituskykyisen koneen.

o Johtaako maksuttomuuden vaatimus siihen, että koulutuksen järjestäjä vähentää tarjottavien aloituspaikkojen määräänsä, jotta pystyy pitämään yllä koulukohtaisten kurssien tarjontaansa tai painotuslinjoja, jotka eivät ole valtakunnallisten erityistehtävien alla?

o Oppimateriaalin yhteishankintamenettelyn ulkopuolelle jäävät kustantajien tarjoamat maksulliset digitaaliset oppimateriaalit. Maksuttomuus ohjaisi koulutuksen järjestäjän perusopetuksen kaltaiseen yhteishankintamenettelyyn, ja nykytilanteessa käytännössä takaisin paperisiin kirjoihin lukiossa. Tämä on vastoin lukion viime vuosien digitaalisen kehityksen ja ylioppilastutkinnon sähköistymisen askelia ja vaatii ratkaisua.

- Oppivelvollisen viimesijainen ohjaus- ja valvontavastuu on asuinkunnalla.

o Koulutuksen järjestäjän ja asuinkunnan vastuun rajan selkeä määrittely tärkeää, mistä vastuu milläkin toimijalla alkaa?

o Opinto-ohjauksen ja koulukuraattorien resursseja nostettava sujuvan ohjauksen varmistamiseksi.

Marja Sutela
vararehtori, koulutus

Valmistelija Kati Toikkanen, päällikkö, oppimisen ja koulutuksen kehittämisen palvelut

Allekirjoitus Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Tampereen yliopiston asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa Tampereen yliopistolta.